

การศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการฝากครรภ์ในหมู่บ้านมานิเคล
ประเทศเนปาล

นางสาวแข่งกิตา มหาจัน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-979-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

116451395

**THE DETERMINANT FACTORS AFFECTING THE ATTENDANCE OF ANTENATAL
CARE SERVICE IN MANIKHEL VILLAGE, NEPAL**

MISS SANGITA MAHARJAN

**A THESIS IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
HEALTH DEVELOPMENT PROGRAMME
GRADUATE SCHOOL**

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1995

ISBN 974-631-979-5

Thesis Title The Determinant Factors Affecting the
Attendance of Antenatal Care Service in
Manikhel Village, Nepal
By Miss Sangita Maharjan
Programme Health Development
Thesis Advisor Assoc. Prof. Chanvit kotheranurak

Accepted by the Graduate School, Chulalongkorn
University in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master's Degree/

Santi Thoongsuwan
..... Dean of Graduate School
(Assoc. Prof. Santi Thoongsuwan, Ph.D.)

Thesis Committee

Suchin Ungthavorn, M.D., M.Sc.
..... Chairman
(Assoc. Prof. Suchin Ungthavorn, M.D., M.Sc.)

Chanvit Kotheranurak
..... Thesis Advisor
(Assoc. Prof. Chanvit Kotheranurak, M.D., M.B.A.)

Pirom Kamol-ratanakul
..... Member
(Prof. Pirom Kamol-ratanakul, M.D., M.Sc.)

Prida Tasanapradit
..... Member
(Assoc. Prof. Prida Tasanapradit, M.D., M.Sc.)

Tuanchai Inthusoma
..... Member
(Ms. Tuanchai Inthusoma, M.S., M.Sc.)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

ชางกีตาร์ มหาจัน : การศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การฝากครรภ์ในหมู่บ้านมานิเคิล ประเทศเนปาล (THE DETERMINANT FACTORS AFFECTING THE ATTENDANCE OF ANTENATAL CARE SERVICE IN MANIKHEL VILLAGE IN NEPAL) อ.ปริญญา: รศ.นพ.ชาณูวิทย์ โคธรานุรักษ์, 115 หน้า.ISBN 974-631-979-5

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความครอบคลุมของบริการฝากครรภ์และปัจจัยที่มีผลต่อการมาฝากครรภ์เป็นคาเรียนศึกษา ซึ่งพรรณณาภาคุณัดชวาง ณ หมู่บ้านมานิเคิล, เขตลาลิตพร ประเทศเนปาล ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม ถึง 2 สิงหาคม 2537 ประชากรเป้าหมายประกอบด้วยสตรีทั้งหมดอายุ 15-45 ปี ที่ผ่านการคลอดในระยะเวลา 1-5 ปี สตรีจำนวน 264 รายถูกสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามที่ปรับเปลี่ยนโดยผู้สัมภาษณ์ที่ผ่านการอบรม

การศึกษาพบว่าในหมู่บ้านมานิเคิลมีการฝากครรภ์ครอบคลุมสตรี 50.4% การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าระหว่าง การฝากครรภ์กับอายุ, การศึกษา, วรรณะ, รูปแบบของครอบครัว รายได้ครอบครัว ต่อปี, จำนวนการตั้งครรภ์, ประวัติการเจ็บป่วยทางสูติศาสตร์, ระยะทางมาคลินิกมารดาทารก, การอำนวยความสะดวกในด้านบริการฝากครรภ์, ค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์, บุตรสืชมฟู, ความประหลัดใจต่อบุคลากรสุขภาพ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) และยังพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) ระหว่างคะแนน, ความรู้, ที่ศนคคและการปฏิบัติการฝากครรภ์กับการฝากครรภ์ การวิเคราะห์สมการถดถอยผลให้ เห็นว่าปัจจัยต่อไปนี้เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการฝากครรภ์: (1) บุตรสืชมฟู, (2) อายุ, (3) รูปแบบของครอบครัว, (4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง, (5) ความประหลัดใจต่อบุคลากร, (6) คะแนนความรู้เกี่ยวกับการฝากครรภ์, (7) คะแนนทัศนคติต่อการฝากครรภ์ และ (8) คะแนนพฤติกรรมการฝากครรภ์

ด้วยเหตุนี้จึงเสนอข้อเสนอแนะ 4 ข้อสำหรับผู้วางแผนทางด้านสุขภาพ ดังนี้

1. เป็นความจำเป็นที่จะต้องใช้บุตรสืชมฟูในสตรีมีครรภ์ทุกราย
2. ผู้ที่อยู่ในด้านสังคม-เศรษฐกิจ ควรได้รับการก่อน
3. ระบบการดูแลสุขภาพควรจัดทำให้ง่ายและสะดวก
4. ควรจัดทำให้มี ความใกล้ชิดระหว่างสตรีมีครรภ์กับบุคลากรสุขภาพ เพื่อให้สามารถบรรลุลการครอบคลุมการฝากครรภ์ที่ดีกว่า

เมื่อบรรลุลวัตถุประสงค์เหล่านี้ได้จะทำให้ได้สุขภาพมารดาทารกที่ดีกว่าในอนาคต

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ศูนย์วิทยาการวิจัยแพทยศาสตร์
สาขาวิชา.....การนวดนวดบำบัด
ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิติ.....Sangita M.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##C647047 : MAJOR HEALTH PROGRAMME MANAGEMENT

KEY WORD: DETERMINANT/ATTENDANCE OF ANC SERVICE/MANIKHEL VILLAGE/NEPAL

SANGITA MAHARJAN: THE DETERMINANT FACTORS AFFECTING THE ATTENDANCE OF ANTENATAL CARE SERVICE IN MANIKHEL VILLAGE IN NEPAL. THESIS ADVISOR :ASSOC. PROF. CHANVIT KOTHERANURAK, M.D., M.B.A., 115 pp. ISBN 974-631-979-5

This study aims to identify the coverage of antenatal care and to determine factors affecting the attendance of ANC service among pregnant women. This is a descriptive cross-sectional study. The study was conducted in Manikhel village of Nepal, Lalitpur district between July 15 to August 2, 1994. The target population consisted of all women aged between 15-45 years. Two hundred sixty four cases were interviewed by trained interviewers using structured questionnaire.

The study findings showed that antenatal care coverage of pregnant women was 50.4% in Manikhel village. Analysis revealed that age, education, caste, type of family, family annual income, gravida, present obstetric complications, distance of MCH clinic, availability of ANC service, service cost for ANC, pink card, impression on health personnel had significant difference ($p < .001$) between ANC attendance. It also showed the significant difference ($p < .001$) between score of knowledge, attitude, and practice on ANC and ANC attendance. The multiple logistic regression analysis results indicated that the following independent variables were the major factors affecting the ANC attendance: (1) Pink card, (2) Age, (3) Type of family, (4) Travel cost, (5) Impression on health personnel, (6) Score of knowledge on ANC, (7) Score of attitude towards ANC and (8) Score of practice on ANC.

Therefore, four recommendations are proposed to health planners. 1. It is must to use pink card in every pregnant woman. 2. The lower socioeconomic groups should be given more priority. 3. The health care system should be make easily accessible. 4. A close relationship between health personnel and pregnant women should be established in order to achieve better ANC coverage.

With the achievements of these goals a better maternal and child health is expected in the future.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ศูนย์วิทยุทรัพยากรวิจัยแพทยศาสตร์

สาขาวิชา.....การนวดแผนโบราณ

ปีการศึกษา.....๒๕๓๕

ลายมือชื่อนิติ..... Sangita. M.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ACKNOWLEDGEMENT

I sincerely thank with my project director Dr. Dick Harding UMN, Community Development and Health Project who gave me the opportunity to study at Chulalongkorn University, Bangkok in Master Degree Programme in Health Development. I am so much thankful to UMN, Training and Development Section of Personnel Department for giving me financial support to enroll in this programme. Sincere thanks are extended to all UMN, Community Development and Health project's staff who help me collect the data. Particular thanks go also Dr. Dick Harding who made suggestions when I drafted my questionnaire in Kathmandu. I would also like to acknowledge all women who gave very kindly cooperation to make the data collection possible and successfully obtained for this thesis.

I wish to express my thanks to the curriculum committee of Faculty of Medicine of Chulalongkorn University under the chairman of Chaloe Varavithaya who has accepted to study in Master Degree in Health Management Programme. My deep thanks to professor Dr. Pirom Kamol-ratanakul for his kind guidance and encouragement. My sincere gratitude to Associate professor Dr. Chanvit Kotheranurak for continuous support, guidance and valuable suggestions during my study period. Thanks are due to Professor Dr. Chitr Sitthi-amorn who provided valuable suggestions whenever I needed throughout my study. Thanks also go to Ms. Tuanchai Inthusoma for her guidance when I developed my questionnaire. My thanks to Associate Professor Dr. Sompop Limpongsanurak for his suggestions. My deep thanks to Professor Love who have corrected my English and also appreciation to Dr. Cheryl K. Bullo who gave me time for my English correction. My thanks go to Mrs. Wacharin Tenyanon for helping me during my data analysis. Many thanks to all the staff of Clinical Epidemiology Unit, Chulalongkorn University for their kind help during my study period. Sincere thanks to Ms. Pajaree Yenbutra for her grammatical and word editing as well as references correction.

My sincere thanks to my classmates for their friendliness and sincerity during the course period.

Finally, I must convey my deep appreciation to my father as well as my brothers and sisters for their constant encouragement and support during the hard stage of my study and grateful with all the colleagues and friends for their encouragement.

Table of Contents

	Page
Abstract (Thai)	iv
Abstract (English)	v
Acknowledgement	vi
List of Tables	xi
List of Figures	xiii
 CHAPTER	
I. INTRODUCTION	1
Background and Rationale	1
Research Questions	8
Research Objectives	8
Hypothesis	8
Conceptual Framework	9
Operational Definition	10
 II. REVIEW OF RELATED LITERATURES	 13
Socioeconomic Characteristic	13
1. Age	14
2. Education	15
3. Occupation	15
Obstetric Factors of Pregnant Women and ANC	
Attendance	16
1. An Experience of Pregnancy	16

CHAPTER	Page
2. Obstetric Complication during Previous and Present Pregnancy	17
Accessibility of ANC Service and ANC Attendance	18
1. Distance	18
2. Transportation	19
Health Services Factor Associated with ANC Attendance	21
1. Waiting Time to Attend ANC	21
2. Blue Card Members and Utilization of ANC Services	21
Knowledge, Attitude and Practice of Pregnant Women of Antenatal Care	21
III. METHODOLOGY	24
Study Location	24
Research Design Overview	25
Diagram of Study Design	26
Target Population	27
Population Sampled and Study Sample	27
Eligibility Criteria	27
1. Inclusion Criteria	27
2. Exclusion Criteria	28
Sample Selection Procedure	28
1. Structure of Sample Design	29

CHAPTER	Page
Sample Size Calculation	30
Observation and Measurement	31
Instrument	32
Validity and Reliability of the Measuring Instrument	35
1. Validity	35
2. Content Validity	35
Pretest	36
Reliability	36
Data Collection	37
Data Processing	38
Analysis of Data	38
1. Summary of the Data	38
2. Statistical Test	39
Ethical Consideration	40
Limitation of the Study	40
Implication of the Study	41
IV. RESULTS OF THE STUDY	42
Socioeconomic Factors	43
Obstetric Factors	54
Accessibility of ANC Service	59
Health Service Factors	63
Knowledge, Attitude and Practice on Antenatal Care	69

CHAPTER	Page
Result of Multiple logistic regression Analysis	73
V. DISCUSSION, CONCLUSION AND RECOMMENDATION	77
Discussion	77
Conclusion	85
Recommendation	87
References	89
Appendix 1 Questionnaire	95
Appendix 2 Summary Table	112
Appendix 3 Map of Community	114
Vitae	115

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

List of the Tables

Table	Page
4.1 Antenatal Care Coverage of Pregnant Women	42
4.2 Effects of Age on Attendance of ANC Service	43
4.3 Effects of Religion on Attendance at ANC Service	45
4.4 Effects of Caste on Attendance of ANC Service	47
4.5 Effects of Education on Attendance at ANC Service	48
4.6 Effects of Occupation on Attendance of ANC Service	50
4.7 Effects of Type of Family on Attendance of ANC Service	51
4.8 Effects of Family Annual Income on Attendance of ANC Service	53
4.9 Effects of Gravida on Attendance of ANC Service	54
4.10 Effects of Under Five Children on Attendance of ANC Service	56
4.11 Effects of Previous Obstetric Complication on Attendance of ANC Service	57
4.12 Effects of Present Obstetric Complication on Attendance of ANC Service	58
4.13 Effects of ANC Service Available on Attendance of ANC Service	59

Table	Page
4.14 Effects of Distance from home to MCH Clinic in Relation to ANC Service	60
4.15 Effects of Convenient of Transportation on Attendance of ANC Service	61
4.16 Effects of Travel Cost for ANC Service on Attendance of ANC Service	62
4.17 Effects of Service Cost for ANC Service on Attendance of ANC Service	63
4.18 Effects of Waiting Time for ANC Service on Attendance of ANC Service	64
4.19 Effects of Pink Card of Pregnant women on Attendance of ANC Service	65
4.20 Effects of Impression on Health Personnel on Attendance of ANC Service	67
4.21 Number and Percentage Distribution of Source of knowledge on Antenatal Care Service of Pregnant Women	68
4.22 Mean Score of Knowledge on Antenatal Care of Pregnant Women by ANC Attendance	69
4.23 Mean Score of Attitude towards Antenatal Care of Pregnant Women by ANC Attendance	70
4.24 Mean Score of Practice on Antenatal Care of Pregnant Women by ANC Attendance	71
4.25 Result of Multiple Logistic Regression Analysis	73

List of Figures

Figure	Page
3.1 Study design	26
3.2 Structure of sample design	29
3.3 Interviewing in women's home setting	37
4.1 Proportion of ANC Attendance by age	44
4.2 Proportion of ANC Attendance by religion	46
4.3 Proportion of ANC Attendance by education	49
4.4 Proportion of ANC Attendance by type of family	52
4.5 Proportion of ANC Attendance by gravida	55
4.6 Proportion of ANC Attendance by pink card	66

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย